SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 225. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 26, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 26-го ЛИСТОПАДА 1991 Ч. 225. РІК XCVIII.

ВІДБУВСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ МІЖРЕЛІГІЙНИЙ ФОРУМ

Київ (УНІАР). — Тут 19-20-го листопада у конференційній залі Академії Наук України відбувся 1-ий Всеукраїнський міжрелігійний форум, у якому взяли участь близько 500 представників 11-ох конфесій: УАПЦ, УГКЦ, УПЦ, євангелики, лютерани, адвентисти, баптисти, римо-католики, вірмени-григоріянці, жиди, мусулмани. На форумі виступив голова Верховної Ради України Леонід Кравчук, який сказав: „Хочеться сподіватися, що форум стане кроком до міжконфесійного порозуміння, на яке так чекає вся наша держава". З доповідями виступили глава УПЦ Митрополит Філарет, Єпископ УАПЦ Антоній, Єпископ УГКЦ Василик та інші.

Учасники форуму, представники християнських церков, жидівських, мусулманських та інших релігійних організацій звернулися до народу України із заявою. У заяві сказано, між іншим:

„Усвідомлюючи моральну відповідальність за майбутнє України перед Богом і людьми, звертаємося до вас у вирішальний час історії. Ми сповідуємо різні віри, але нас об'єднує спільна любов до Бога і матері України. Ми живемо на одній землі і бажаємо її розквіту. Визнаємо, що не завжди жили в мирі, сьогодні ж зібралися всі разом, щоб знайти шляхи примирення. Представники різних релігійних конфесій на форумі зробили висновок, що конфронтація і ворожнеча не сумісні з духовністю, релігійною свідомістю та совістю. Звертаємося до вас, брати і сестри, послідовники різних вірувань, із закликом засудити всяке насильство. Керуючися щирими настановами, будемо берегти мир, творити добро, подавати приклад смирення, терпимости, взаємної допомоги і поваги. Спільні сили слід спрямовувати на духовне відродження України, просвітництво, благодійництво. Головною умовою цього є єдність віруючих, усіх людей доброї волі, відмова від взаємних звинувачень, повторних помилок. Не слова, а діла покажуть людям де перебуває Святий Дух".

Форум закликав засудити прояви релігійної нетерпимости, провокування між конфесійних конфліктів, зробити все можливе, щоб в Україні не спалахнула міжнаціональна неприязнь. Учасники всеукраїнського міжрелігійного форуму засуджують прозалітизм, суть якого — перетягування до іншої віри чи конфесії. „Звертаємося до керівників органів влади, політичних партій, громадських рухів із закликом не втручатися у внутрішні справи релігійних організацій", — сказано у зверненні до громадян.

Однією з найважливіших умов збереження миру між релігійними громадами є безумовне повернення органами державної влади всіх храмів, майна і землі їх історичним власникам, а у разі потреби — допомогти у будівництві нових.

Форум ухвалив звернення до Верховної Ради України, у якому висловлено сподівання, що в новій незалежній Україні кожен громадянин матиме право на віровизнання, і що влада рівно ставитиметься до всіх церков, до всіх конфесій. Ухвалено також звернення до вірних зі закликом підтримати акт про незалежність України під час референдуму 1-го грудня.

Учасники форуму спільним рішенням вилучили зі звернення два пункти щодо засудження практики державних Церков і державного атеїзму і засудження політики тоталітаризму, що призвела до фізичного знищення церков і священнослужителів. Керівники конфесій вирішили тимчасово утримуватися від створення релігійної ради України.

ВЛАДИКИ УГКЦЕРКВИ ПІДТРИМУЮТЬ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Львів (С. Глутковська).Л — Єпископи Української Греко-Католицької Церкви усіх епархій з України з Патріярхом і Кардиналом Іваном М. Любачівським, між іншим, звернулися до вірних з приводу всеукраїнського референдуму 1-го грудня. У зверненні, сказано:

„Дар волі і свободи належить до основних прав людини і поодиноких народів світу, згідно з волею Божою і законом природи, так як кожна людина має право на повноцінну свободу, так і кожен нарід має право на свою самостійність і незалежність. Український нарід належить до одного з найбільших народів Европи і бажає зайняти своє повноцінне місце у суспільному європейському домі від Атлантику по Урал.

Тому ми, пастирі Української Греко-Католицької Церкви, звертаємося в першій мірі до наших вірних, як і рівнож до усіх людей доброї волі, які живуть на землі нашої батьківщини України, одночасно заявити свою згоду на повну незалежність і самостійність України. Заявляємо, що наша Церква докладатиме всіх зусиль для здійснення кращого майбутнього українського народу та піддержуватиме всі його позитивні сили. Наша Церква, як в минулому, так і в майбутньому завжди служитиме українському народові".

Побоюються провокацій

Вільнюс, Литва (УНІАР) — Тут 18-го листопада за повідомленням редактора вільнюської газети „Республіка" Альгімантиса Жукаса, уряд Литви зробив заяву, в якій сказано, що намагаючися зупинити розпад імперії, центр не зупиниться перед крайніми заходами.

Служба безпеки Литви викриває незаконні озброєні групи на території республіки. У заяві також є твердження, що на територію України пляннуються низку терористичних актів з метою зірвати референдум 1-го грудня.

Служба безпеки України покищо не дала коментарів на цю заяву литовського уряду.

Інтеліґенція Закарпаття є проти автономії

Ужгород (УНІАР). — Тут в неділю, 17-го листопада, відбувся обласний форум інтелігенції Закарпаття, що зібрав майже 800 учасників.

У виступах представників творчої інтелігенції, професорів і доцентів Ужгородського університету, народних депутатів, лідерів Руху та інших демократичних організацій, найбільша увага приділялася доцільності проведення закарпатського референдуму та політичній ситуації в краї.

Форум схвалив звернення до населення — одноголосно підтримати Акт проголошення незалежности у референдумі 1-го грудня. „Поважаючи права національних меншин Закарпаття, — говориться у зверненні, — форум інтелігенції виступає за культурно-національну автономію румунів, словаків, німців та інших меншин і закликає їх проголосувати за суверенну Україну". Звернення з проханням скасувати незаконне рішення Обласної Ради щодо проведення місцевого референдуму на Закарпатті щодо автономії направлено до Верховної Ради України.

Учасники форуму закликали депутатів всіх рівнів підтримати ініціятиву 30-ох місцевих Рад, що відмовилися проводити на своїй території обласний референдум.

Африканець стане вперше генеральним секретарем ООН

Б. Ґалі

Ню Йорк. — Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй, до якої входять представники 15-ти держав, запропонувала одноголосно на пост генерального секретаря ООН 69-річного дипломата, заступника прем'єр-міністра єгипетського уряду, Бутроса Ґалі. Тому, що немає іншого поважного кандидата на цей важливий пост у цій міжнародній організації, Ґалі, напевно, буде потверджений представниками 166-членної організації, які перебувають у збільшеному числі на Генеральній асамблеї ООН.

В. Ґалі, після потвердження його кандидатури Генеральною асамблеєю, буде першим арабом на посту генерального секретаря ООН. Він замінить на цьому пості дотеперішнього секретаря Гавіє Переза де Куеяра, перуанця, який заявив, що хоче відійти на пенсію з днем 31-го грудня цього року, після двох п'ятирічних каденцій на цьому пості.

Остаточне голосування в Раді Безпеки відбулося в четвер, увечорі, 21-го листопада, після цього як 11 членів ради вже віддали свій позитивний голос на Ґалі, а п'ять постійних членів Рад ди Безпеки — З'єднані Стейти Америки, Великобританія, Франція, Совєтський Союз і Китай, які мають право вета, не внесли жодного застереження до пропонованої кандидатури.

Двох інших кандидатів на пост генерального секретаря ООН, який отримує 185,000 долярів платні — міністер фінансів у Зімбабве Бернард Чідзеро і колишній голова уряду в Нігерії Олюсеґун Абасаньо, не мають поважних виглядів здобути потрібну кількість голосів. Декілька африканських дипломатів висловили думку, що вони воліли б бачити на цьому пості чорного африканця, замість єгиптянина Ґалі. „Я є дуже задоволений, що ми вже маємо нового генерального секретаря ООН і що ані одного негативного голосу проти нього не було зареєстровано", — заявив постійний представник Франції до ООН Жан-Бернард Мерімее.

СЕНАТ ЗАКЛИКАЄ ПРЕЗИДЕНТА ДЖ. БУША ВИЗНАТИ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Вашингтон. — У п'ятницю, 22-го листопада Сенат З'єднаних Стейтів Америки прийняв резолюцію, запропоновану сенатором Деннісом ДеКонсіні, демократом з Арізони, яка закликає президента Джорджа Буша визнати Україну незалежною державою і прийняти усі міри для нав'язання повних дипломатичних зв'язків з її урядом.

Сен. ДеКонсіні, голова сенатської Комісії для справ безпеки і співробітництва в Европі (так званої Гельсінкської комісії), запропонував згадану резолюцію в Сенаті у пов'язанні з проголошенням Верховною Радою України акту державної незалежности 24-го серпня цього року, коротко кажучи постанови, яка була прийнята зараз після невдалого державного перевороту в Москві.

„Наспів вже найвищий час, щоб ми визнали нову реальність, яка постала на місці колишнього Совєтського Союзу і визнали факт, що республіки самі будуть вирішувати свою долю", — заявив сен. ДеКонсіні на форумі Сенату і додав, що народ України працює дуже напружено і послідовно в напрямі перетворення республіки в демократичну державу „і тому ми повинні не тільки спріяти, але й допомогти їм в їхній праці".

Крім заклику до президента ЗСА, щоб він визнав незалежність України, резолюція Сенату закликає президента Дж. Буша збільшити допомогу Америки для республіки, пожвавити торгівлю і розвинути інші важливі програми, підтримуючи старання уряду України і заохочуючи його до дальшого розвитку демократії і вільного ринку в Україні.

Сен. ДеКонсіні пригадав сенаторам, що всереспубліканський референдум у справі незалежности України, запляннований на 1-го грудня, знаходить в громадян і постійних мешканців тієї республіки загальну підтримку.

Резолюція сен. ДеКонсіні пригадує Адміністрації президента Дж. Буша, що „після підтримки незалежности прибалтійських держав на протязі 50 років, на сором нашій країні, Уряд ЗСА був аж 37-ою державою світу, яка визнала повну державну незалежність і самостійність Литви, Латвії і Естонії — цих героїчних народів".

На закінчення ДеКонсіні заявив, що ця політика лицемірства не повинна бути повторена у відношенні до України.

Резолюція була прийнята Сенатом, як додаток до закону про асигнування ФУ 1992.

Улегшено видачу віз в Україну

Київ (ПБ УНС, Раїса Руденко). — Тут у четвер, 21-го листопада, міністерство закордонних справ повідомило, що візу на в'їзд в Україну можна отримати просто в Борисполі на летовищі.

В Україну щотижня прибувають понад 20 літаків з різних країн світу. Бизнесмени і фінансисти, представники різних громадських організацій з Відня, Цюріху, Ню Йорку і Парижу, Берліну і Атен, Марселі і Франкфурту-на-Майні можуть не турбуватися, навіть якщо перед відлетом не встигли оформити візу в Україну. За наказом міністра закордонних справ України тут, на летовищі „Бориспіль", почав діяти консульський пункт, який на місці без всяких проблем вирішує питання в'їздної або транзитної візи.

Подібний консульський пункт вже майже два роки діє в Москві, на летовищі „Шереметьєво" і виправдав усі сподівання його організаторів. Тепер ділові люди просто не в змозі чекати два-три, а то й чотири тижні, коли те чи інше посольство СССР за кордоном надасть візу на в'їзд в Україну.

Оплата за надання візи у вільно конвертованій валюті 50 — 52 американських долярів, на думку західних підприємців, варті заощадженого часу.

Розбився совєтський гелікоптер — загинуло 20 осіб

Москва. — Західні пресові агентства, а зокрема Ройтерс і Ассошієйтед Пресс та совєтське ТАСС, повідомили про летунську катастрофу над територією Азербайджану, в околиці Нагірного Карабаху, територіяльно приналежного до Азербайджану, з переважаючим вірменським населенням, у якій загинуло 20 осіб.

Серед забитих були високопоставлені урядові особи Азербайджану і Казахстану, два генерали КҐБ, представники міністерства оборони СССР, депутати Верховної ради Російської федерації і п'ять журналістів та обслуга великого гелікоптера.

Агентство ТАСС повідомило, що делеґація поверталася з Нагірного Карабаху, місцевості, у якій відбуваються постійні зудари між вірменами і азербайджанцями, погода була мрячна і гелікоптер у мряці зачепився за шпиль гори та відразу загорівся. „Ми дослівно не бачили нічого", — цитуючи одного з пілотів гелікоптера ще перед катастрофою, говорив коментатор телевізійної програми.

При тій нагоді ТАСС пригадує, що понад 800 осіб загинуло у взаємній боротьбі за Нагірний Карабах, територією, якою від 1923 року контролює Азербайджан, але яка користувалася широкою автономією через наявність вірменського населення.

Поставили пам'ятник борцям за Україну

Підгороддя (УНІАР). — Тут у цій місцевості Рогатинського району 9-го листопада урочисто відкрито пам'ятник борцям за волю України — січовим стрільцям і воякам УПА

Меморіяльний комплекс становлять камінний хрест із золотим тризубом і скульптура полковника Дмитра Вітовського з викарбуваними на гранітних плитах іменами полеглих героїв.

Відкриваючи меморіял, священики УГКЦ Івано-Франківської епархії відправили Панахиду за полеглих. Під час жалобного мітингу виступили народні депутати України, представники Львівської та Івано-Франківської Обласних Рад і голова Всеукраїнського братства вояків УПА Михайло Зеленчук.

В Чикаґо влаштовують „Різдво в Україні"

Чикаго. — У неділю, 1-го грудня, о год. 3:30 по полудні, тут у Музеї науки і промислу, 5700 Лейк Шор Драйв, північ відбудеться українська різдвяна програма „Різдво в Україні".

Продовж майже півстоліччя, від 1952 року, ця українська програма є включена у святковий фестиваль „Різдво довкола світу", який щорічно спонзорує чикаґський Музей науки і промислу. Ціллю його є відзначити різдвяні традиції 42-ох народів, показати їх культуру і мистецтво, дати змогу представникам цих народів пізнати себе. В програмі святкувань відбуваються концерти коляд, різдвяні сценічні картини-вертепи, читання переказів і легенд у виконанні знаних місцевих мистецьких сил, виступи танцюристів тощо. Офіційне відкриття фестивалю і зустріч з пресою відбудеться 26-го листопада. Тоді представники народів, молодь вдягнена у національну ношу біля своїх ялинок, відповідають на запити, дають пояснення репортерам.

„Різдво в Україні" щорічно влаштовує 22-ий Відділ СУА в Чикаго і завжди втішається окремою увагою і признанням не лише своїх, але й численних неукраїнських відвідувачів. Ялинка

(Закінчення на стор. 4)

Літак „Мрія" знову везе допомогу Україні

Гості зі залоги „Мрії" в редакції „Свободи" (зліва): М. Харченко, А. Вовненко і О. Голуненко.

Джерзі Сиіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Коли до редакції заходять представники залоги найбільшого вантажного літака у світі „Мрія", що 19-го листопада прилетів на летовище в Ньюарку — наше перше питання було скільки вже разів цей літак, збудований в Києві підприємством Антонова відвідав ЗСА. Ми пригадуємо нашу невдалу подорож до Оклагоми, в червні минулого року, коли через нещасливий випадок на малому літаку, що брав участь у летунському показі, нам, журналістам, не дозволено, як було в пляні, летіти із транспортом ліків та лікарського знаряддя в поворотну дорогу „Мрії" до Києва. Головний капітан Олександер Голуненко добре пригадує наші відвідини в Оклагомі та стверджує, що, враховуючи Оклагому, „Мрія" вже четвертий раз прилітає, щоб забрати ліки та медичне устаткування до лікарень в Україні, які лікують жертви радіяції після вибуху у Чорнобилі.

Після перебування в Оклагомі „Мрія" відвідала Сієтл, в березні цього року була в Гартфорді, Конн., а тепер причалила до Ньюарку, де дістала вантаж медичного та іншого устаткування. Крім того, як повідомляла американська преса, а це потвердили представники Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля д-р Зенон Матківський і Олександер Кузьма, тим разом відступлено на „Мрії" місце на вантаж медичний американської харитативної групи Сітіґонн, яка приготовила 150 тонн призначених на допомогу дітям з Білорусії. Літак, що мав цей вантаж забрати, ніколи не прилетів.

Коли наші гості про це розповідають, заявляють, що вони також є готові відступити місце на літаку для медикаментів і приладдя приготовленого у Філядельфії до висилки, а залишити дещо із того, що можна ще переховати деякий час до чергового прилету цього великого літака, або вислати кораблем.

Керівник залоги „Мрії"

(Закінчення на стор. 4)

ДОПОВІДЬ Д-РА В. СТОЙКА

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку влаштовує доповідь д-ра Володимира Стойка, професора Мангеттен коледжу, на тему: „Михайло Грушевський як державний діяч". Доповідь відбудеться у суботу, 30-го листопада, в Домі НТШ, 63 Четверта авеню, між 9-ою та 10-ою вулицями. Початок о год. 5-ій вечора.

У СВІТІ

З ВУКОВАРУ, ЯКИЙ ЗАХОПИЛИ серби, надходять повідомлення, що у міських парках знаходять масові захоронення вбитих захисників міста, а в зруйнованих будинках — мертві тіла з виколотими очима, відрубаними руками і ногами. У Вуковарі загинуло понад тисячу хорватів. Всі 40,000 мешканців міста залишили його. Десятки сіл навколо також обезлюдніло.

ДЕРЖАВНА РАДА СССР, продовжуючи стояти на імперському становищі, прийняла рішення, згідно з яким війська, розміщені на теренах суверенних республік, залишаються у підпорядкуванні „центру". Республікам передаються тільки частини цивільної оборони, військові комісаріяти та воєннобудівельні організації. Державна рада вирішила також створити Раду міністрів оборони республік — як консультативний орган при міністерстві оборони СССР.

ЕВРОПЕЙСЬКІ ГАЗЕТИ повідомляють, що на боці Хорватії воює леґіон чужинецьких добровольців, до складу якого входять французи, німці, еспанці та представники багатьох інших країн.

ІНДІЙСЬКІ СПЕЦІЯЛІСТИ випрацювали власну технологію виробництва атомових реакторів для підводних човнів. Невдовзі розпочнеться їх будівництво для індійської воєнно-морської фльоти.

КРАСНОЯРСЬКІ ПІДПРИЄМЦІ повернулися з України з пакетом договорів про ділове співробітництво, які оцінюються майже в більйон карбованців. З Сибіру в Україну надходитимуть дерево, зернозбиральні комбайни, сталь, залізна руда, кольорові метали і тканини. В обмін Красноярськ одержить медичне устаткування, харчі насамперед цукор і олію.

ЛЮБАВИЧСЬКИХ ЖИДІВ, ЯКІ організували сидячий страйк у приміщенні бібліотеки ім. Леніна в Москві, побила міліція. Адміністрація бібліотеки відмовилася виконати рішення суду і повернути жидам книжкову колекцію рабина Шнеерсона. Йдеться про 12,000 стародавніх рукописів і фоліянтів, реквізованих у гасидів совєтською владою відразу після революції. Любавичські жиди хочуть перевезти ці книжки до свого нюйоркського центру в Кравнгайтс.

ПАРЛЯМЕНТ ЕСТОНІЇ прийняв рішення ввести з 10-го січня 1992 року візову контролю вздовж всього кордону республіки з метою „посилення боротьби зі злочинністю і унеможливлення незаконної міграції в Естонію".

В АМЕРИЦІ

КОНСЕРВАТИВНИЙ ПУБЛІЦИСТ і телевізійний коментатор Патрик Бюкенен, який має намір висунути свою кандидатуру на президента, появився на пресовій конференції в Капітолі разом з конгресменом Тобі Ротом, республіканцем з Висканзину. Оба різко критикували рішення демократів у Конгресі схвалити без обговорення пропозицію Білого Дому про 25-більйонову допомогу чужинецьким країнам. П. Бюкенен і Т. Рот говорили про те, що не можна смітити грішми за кордоном в той час, коли перед З'єднаними Стейтами стоїть багато економічних проблем. За словами Бюкенена, він „обурений тим, що конґресмени не хочуть виступити проти розтринькування грошей". „Економіка З'єднаних Стейтів загальмована. Це травмує американський народ. І в той же час чиновники Вашінґтону намагаються передати Третьому світові ще 25 більйонів", — сказав Бюкенен.

БІЛИЙ ДІМ ПОВІДОМИВ, що надасть Совєтському Союзові допомогу на півтора більйона долярів. Значну частину цієї суми становитимуть кредити на купівлю американських сільськогосподарських продуктів, однак 165 міл. дол. виділені на доставу безплатних американських продуктів у реґіони, яким загрожує особливо тяжка зима — за даними газет „Вашінґтон Пост", серед них Вірменія і Урал. Це перший випадок від початку 1920-их років, коли Совєтський Союз дістане безплатні американські продукти. Продукти будуть розподіляти в СССР приватні добродійні організації, серед яких газети називають Адвентистів сьомого дня, яких ще недавно переслідували в СССР.

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ й Іран близькі до підписання остаточної угоди про повернення Теґранові 275 міл.дол., що їх заплатив у свій час шах за зброю, яка у зв'язку з ісламською революцією ніколи не була доставлена в Іран. Газета „Ню Йорк Таймс" пише, що справа буде позитивно вирішена протягом найближчих двох тижнів на одному із засідань спеціяльної арбітражної комісії. Прогрес у переговорах про повернення шахських грошей не зв'язаний з недавнім звільненням закладників, однак обі події свідчать про спроби Ірану вийти з міжнародної ізоляції.

ПОЛІЦІЯ КВІНСУ, Н. Й., затримала вантажне авто, в якому було 400 фунтів кокаїни. Її роздрібна ціна — понад 16 міл. дол. Кокаїна була запакована у картонних коробках. Два поліцейські, які недавно почали службу в поліції, робили патрульний об'їзд свого району і зупинили авто з наркотиками на роздоріжжі, лише тому, що в ньому не горіло заднє світло. Шофер авта 40-річний Джордж Флорес заарештований.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster. Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Економічна допомога Заходу і загрозливий хаос у Москві

Про признання економічної допомоги від Америки й інших країн „великої сімки" чули ми в останніх днях різні взаємосуперечні вістки. В середу минулого тижня, 20-го листопада ц. р., подано в новинках телевізійної станції Сі-Бі-Ес, що президент Джродж Буш признав таку допомогу у висоті чотирьох більйонів дол. у постаті збіжжя й інших продуктів американського фармерського світу. Чули ми опозиційний голос одного демократичного конґресмена, який вказував на сучасну економічну кризу в Америці і відсутність фондів для шкільництва чи шпитальництва із правильною заввагою, що в СССР існує змога прокормити себе без чужої допомоги, коби не було загальної апатії, лінивства і хоасу.

Вночі з 20-го на 21-го листопада передавали на телевізійному екрані Сі-Бі-Ес інтерв'ю з американським амбасадором у Москві Страусом та зараз таки — різні сцени невірогідної нужди й безнадійного пручання на вулицях Москви. Амбасадор Страусс, колишній голова Демократичної партії, бізнесмен, став амбасадором з призначення від Буша з тактичних причин, щоб спаралізувати опозицію демократичного Конґресу супроти політики Буша у відношенні до европейського Сходу. Страусс, палкий прихильник допомоги від Америки Совєтському Союзові. Він, який знав про „Раша" і ледве чув про існування ще інших народів у „Раша" арґументував, що треба підтримати демократію у СССР, якій грозить зворот в сторону правої чи лівої диктатури, якщо настане голод. Запевняв, що розподіл цієї допомоги буде справедливий і дістанеться дійсно потребуючим, але не уточнив, чи він поручає дати допомогу московському центрові чи окремим республікам. Водночас Ассошіейтед Пресс поширило вістку, що допомога від ЗСА становитиме 1.4 біл. дол. у харчах буде признана республікам. Тут треба ствердити: Президент пропонує, але кожну суму гроша на будь-яку ціль внутрі ЗСА чи закордон — схвалює Конґрес. Гроші на закуп збіжжя й інших фармерських продуктів дають банки. Держава дає ґарантію, але банки хочуть мати ґарантію сплати цієї суми республікам. Тут автоматично виринає запит: чи Україна взагалі потребує харчової допомоги від Америки і чи вона захоче ґарантувати зворот частини американської допомоги?

Тісно з цією проблемою пов'язане інтерв'ю, що його Едуард Шеварднадзе дав у французькій телевізії. Виявляється він — песиміст. У тому інтерв'ю, як і на сторінках „Ізвєстій", заповів, що особисто переговорюватиме з усіми складовими республіками Союзу, як вони уявляють собі дальший розвиток подій на тлі страшної економічної ситуації на Московщині. Шеварднадзе лякається, що брак харчів під час недалекої зими, без уваги на причини цього явища, може довести до якогось вибуху. Велика Французька революція вибухла тоді, коли на вулицях Парижу появилися маси голодуючих парижан і помаршували під Бастилію. Це не тільки економічна криза, порожні крамниці і брак харчів у Москві. Це повний занепад будь-якого авторитету, атмосфера безнадійности й хаосу. Міхаїл Ґорбачов давно утратив популярність і його ніхто не слухає. Дуже популярний президент Російської федерації Боріс Єльцин втратив на популярності, коли перестав появлятися на вулицях Москви і почав правити декретами. Він має добрі зв'язки з европейськими Заходом, запросив його німецький канцлер Гельмут Коль і його реформи у злуці зі закордонними інвестиціями можуть дати позитивні висліди. Питання у тому, чи він, Єльцин, виграє перегони з часом — зі загрозою голоду у недалекій війні. Шеварднадзе може піднести повагу СССР, бо він здобув собі добре ім'я, як той, що закінчив холодну війну. Але знову таки — він є тільки міністром закордонних справ і невідомо, як діятиме його співпраця з Ґорбачовим і Єльцином.

Не можна казати, що вже це нас не цікавить і що Україна має цілком інші проблеми. Не можна вже тепер перекреслювати СССР, як неіснуючий твір. Є спільна валюта, є 1,2 міл різнонаціонального війська в Україні, є проблема щойно творення державного апарату України і проблема економічної вистачальности. Будьмо оптимістами.

Олександер Серафин

ЕКОНОМІЧНА ПЕРЕБУДОВА В МАДЯРЩИНІ

Початки вільного ринку в Мадярщині сягають до 1980 року. Комуністичний уряд вже тоді дозволяв на приватні підприємства в усіх ділянках економічного життя, які не мали більше як 10 працівників. Тому загальне враження тепер виробляє собі спостерігач, що немає замітної різниці між крамницями Мадярщини і Заходу. Коли, пригадую, в 1989 році були ще черги і малий вибір товарів, тепер за гроші можна отримати все. Обслуга клієнтів швидка і ефективна. Більше ніж 30 відс. підприємств в Будапешті, одначе, не мають ще телефонів.

За даними Інституту дослідів, економічний занепад, який тепер переходить Мадярщина, правдоподібно, буде глибший як було передбачено. Занепад в промисловому секторі буде понад 10 відс. Найбільш значний занепад існує у будівельній промисловості, деякий застій в рільництві а незначний зріст в обслугуванні. У висліді чого, національний прибуток в 1991 році знизиться до 7 відс. в порівнянні з попереднім роком.

Наслідком драстичних змін в торгівлі з колишніми соціялістичними країнами, безробіття цього року збільшиться на багато більше як передбачали. У вересні, число зареєстрованих без праці становило 6.1 відс. робочої сили, або 294,106, 17.4 відс. більше ніж попереднього місяця. Безробітні отримують 75 відс. своєї попередньої платні протягом одного року. До кінця цього року, безробіття зросте майже 400,000 осіб, або близько 8 відс. працездатних. Більшість з безробітних становитиме інтеліґенція і кваліфіковані фізичні працівники. Під цю пору в Мадярщині працює леґально біля 26,000 чужинців, а незаконно працівників- чужинців нараховують до 30,000.

Імпорти ц. р. будуть майже такі самі, як 1990 року, але продукція і експорти значно скоротяться. Передбачають, що навіть загальна домашня витрата знизиться на 7 відс. Закони, які реґулюють імпорти — достатньо ліберальні. Державні політики вважають, що всесвіт не так відкритий до Мадярщини, як вона відкрита до всесвіту. З кінця 1991 року 600 крамниць, які торгують тільки за валюту будуть зліквідовані, за винятком тих, які продають дипломатам і вільно від мита. Ціллю такого рішення є захистити мадярську валюту і сприяти конкуренції.

Тепер, 40 відс. мадярського експорту до ЗСА звільнено від мита. Минулого року Мадярщина продала ЗСА товару на 365 мільйонів долярів і купила в ЗСА товару на 248 мільйонів долярів. За вісім місяців 1991 року, Мадярщина продала ЗСА 175.2 мільйони долярів, а купила тільки на 153 міль. дол.

Мадярщина нещодавно більш злібералізувала інвестиційні закони, які створили 9,000 спільних підприємств з чужинцями. Японці вважають, що Мадярщина вже тепер є і корисна країна в Центральній Европі. Подібної думки є також американські підприємці. Тому, що мадярська економія в 1991 році є в занепаді, інвестиції чужих фірм — обережні. Хоча число фірм постійно зростає, загальна сума, одначе, поступово меншає. Чужинці можуть закупляти посілості (немає закону в цій ділянці), але продаж деякого майна потребує державної згоди.

Із заохоченням інвестувати і закладати підприємства, екологія стає другорядною. Країни Східньої і Центральної Европи мають негострі заборони відносно занечищення довкілля. Мадярський уряд відноситься до цієї справи дуже обережно, щоб не відстрашити потенціяльних інвестицій. Наслідком чого, занечищення навкілля знаходиться тепер в далеко гіршому стані як три роки тому. За комуністичного режиму, 180 станиць, які вживали совєтські війська, стали місцями викидання отруйних хемікалій. Між іншим, всі совєтські війська залишили Мадярщину в половині цього року.

У другій половині вересня 1991 року, 1,000 громадян Мадярщини висловилися як покарати колишніх членів влади. Більшість опитуваних обвинувачує чільних членів Компартії за злидні в яких знаходиться країна. Рекомендовано різні кари — від моральної до тюрми.

У 1947 року вся приватна власність була націоналізована. Тепер цю державну власність повертають приватним власникам. До цього часу тільки 40 відс. приватних власників землі зголосилося. Земля до якої ніхто не голоситься залишається теперішнім власникам, якщо вони далі зацікавлені в хліборобстві. Будинки, фабрики, крамниці і т. п., до яких додано чи які основно змінено не повертають правним власникам, а їм сплачують відповідно до прийнятої постанови, яку застосовує окрема комісія, але не більше як 70,000 дол. Майно до якого ніхто не зголосився до 8-го листопада 1991 року продаватимуть на вільному ринку.

Для осягнення наміченої мети в господарстві держави протягом чотирьох років, пропонований державний бюджет на 1992 рік намітив потребу затримати теперішній економічний стан і пропонують радикально обмежити інфляцію.

Інфляція за серпень становила тільки о,2 відс., одначе за вісім місяців ц. р. вона піднеслася вже до 23 відс. Це може причинитися до припливу чужого капіталу і підйому валютної резерви. Відповідно з бюджетом, мадярські валютні експерти могли б піднестися на 8 відс., у порівнянні з 1991 роком, які дійшли до 13-14 відс. росту. Експорти до колишніх соціялістичних країн Европи повинні зменшитися до 10-13 відс. Бюджет передбачає зміну теперішнього зниження в попиті і можливого його росту на 0.5—1,0 відс., у 1992 році. Осягнувши цю ціль, національний прибуток може піднестися на 1—2 відс. Протягом 1992 року, підвишка роздріблених цін повинна бути нижча 15 відс. у загальному, 1992 буде тяжким роком для мадярської економії.

КУТОК БРАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Андрій Воробець

Союзова Братська діяльність до кінця року

Я хотів би повідомити всі відділи та всіх членів про різні проєкти братської діяльности, які будуть актуальними до кінця року. Заохочуємо Відділи УНС, які це ще не сповнили, брати участь в тих акціях. Для загального відома коротко опишу кожний із цих проєктів.

Різдвяні побажання до українських військовиків в активній службі. Це вже п'ятий з черги рік, коли УНС розпочав таку акцію. Тому, що кожного року на неї є відгук, ми її продовжуємо також цього року. Оголошення про цю акцію вже були поміщені в союзовій пресі. Багато із наших молодих находиться в активній службі на військових, летунських, морських базах, або базах оборони побережжя на бойових кораблях, в амбасадах, або у військових частинах, які бережуть миру. Де б вони в світі не служили, УНС пішле їм різдвяні побажання.

Запрошуємо усіх читачів прислати імена всіх їхніх знайомих українців в активній службі в американському або канадському війську. Ми вишлемо їм різдвяні побажання 6-го грудня 1991 року.

Просимо витяти оголошення з анкетою, виповнити її всі дані та прислати до Головної Канцелярії УНС. Можна також безпосередньо посилати ранґу, ім'я і прізвище, та службову адресу даного військовика на таку адресу: Fraternal Activities Coordinator, 30 Montgomery st. 3rd Fl.,Jersey, N. J. 07302, а ми вже подбаємо про дальше.

Свято-Миколаївсько-Різдвяні зустрічі. Кожний секретар вже отримав повідомлення та інформації про вшанування для дітей Св. Миколаївсько-Різдвяних зустрічей для дітей та інструкції на тему: як подаватися за частинний грошовий зворот видатків такого роду імпрези. Заохочуємо кожний союзовий Відділ або кожну союзову Округу влаштувати таку зустріч.

Конкурси писання есеїв та афішного мистецтва. УНС влаштовує для молоді конкурс писання есеїв та малювання афішів. Конкурс есеїв відкритий для юнацтва групами за віком, 10—13 та 14—18, конкурс афішів відкритий для дітей, групами за віком: 1-ша група, нижче 10 років, а 2-га група, 10—13 літ. Тема конкурсу: „В який спосіб можу допомогти Україні?".

Можна здобути такі нагороди: безкоштовне дводенне перебування для двох осіб на Союзівці, двотомну енциклопедію України та „Історію України" Грушевського.

Реченець на конкурси є 13-го грудня 1991 року. Афіші або есеї мусять мати поштову печатку цієї або ранішої дати. Просимо читати оголошення про конкурси в „Свободі" або в „Українському Тижневику". Інформації про конкурси були вислані до секретарів кожного відділу та до кожної української школи на нашому списку. За дальшими інформаціями просимо звертатися до координатора Братської діяльности при вищеподаній союзовій адресі або дзвонити на ч. тел. (201) 451-2200 ext. 56.

Проєкт листування. Акція листування нашої молоді із ровесниками на Україні розпочалася у вересні 1990 року. Понад 3,000 листів з України роздано серед наших молодих в Америці і Канаді. Якщо б хтось ще хотів листуватися з хлопцем або дівчиною з України, то ми радо вишлемо йому/її українську адресу.

П. Л.

МИСТЕЦТВО, ЯКЕ НАС ХВИЛЮЄ

Не так давно на одній з багатьох образотворчих виставок „10 художників з України" в приміщеннях Канадсько-Української Мистецької Фундації у Торонто, підійшов до мене мені знайомий колекціонер картин і між іншим каже: „А скоро прийде час, що за картини тут проживаючих малярів, люди навіть сотку не схочуть дати!"

Зрозумівши в чому справа, я відповідав йому по-різному заховуючи збентеженість. Додому я приїхав схвильований. Важко мені було сконцентруватись над рядом питань важливих у відношенні щодо цієї ситуації, яка досить серйозна. Після пару днів я комунікувався телефонічно з декілька художниками і ми довго дискутували над цією справою. Деякі були обурені даною ситуацією проблем, деякі були безрадні, а ще інші коментували, проявляючи до цього неґативне наставлення.

У чому справа? За час гласности і перебудови напливає до нас багато образотворчого мистецтва. Особи-відвідувачі знайомих і родин вивозять з України картини, не як дарунки, а на продаж, і то в масовій кількості, а на жаль, не в якості. Знаючи їхні обставини — це ще не так велике лихо. Як відомо, у Державному Музеї Українського Образотворчого Мистецтва в Києві, а також і в інших виставових залях різних міст України експонуються виставки малярів, скульпторів і графіків на протязі багатьох років. Це твори суперечливі, з гострим поглядом на світ, і безумновно, дихають енерґією новизни, а також менш вартісні. Однак, широкій публіці про такі виставки невідомо, бо нема афішів чи іншої інформації про дану подію. Мистецтвознавці не дбають і замовчують про такі імпрези, а зрештою вони й не збагачують українські художні музеї. Таке нехтування творчістю не одного мистця, посилює відплив різного роду мистецтва закордон. Ті ж самі діячі і керівники української культури, іґноруючи твори аванґарду і модернізму, втрачають їх з докірливістю, що в них немає патріотизму. Таке мистецтво вважається на продаж поза Україною а передусім для мешканців Европи і Північної Америки, включно з Канадою. Єдиний замовник — це держава, яка вимагає від кожного художника пристосуватися відповідним нормам.

Як відомо, у спілках і фондах загніздились недоторкані, а переважно малообдаровані „пристосуванці", які претендують на ролю законодавців мистецького процесу на Україні. Так звані „соцреалісти" і попирачі такого стилю кажуть, що вони „не можуть назвати мистецтвом те, чим тепер заповнюються залі виставок" і, що „соцреалізм був і залишається основою мистецтва". Така „каста недоторканих" мистців і мистецтвознавців пропаґувала творчу і моральну брехню, яка до потреб народу не стосувалась. Суспільство мовчало і сприймало такі твори як „народне замовлення". Така політика і маніпуляція мистецтвом існує і тепер. Члени спілок мають право в ім'я народу рішати про якість творів. Це свідчить, як один з проявів духовного застою. Таке настановлення супроти багатьох мистців їх вбивало і деморалізувало з метою: „Хочеш жити, відречись від власного я і підеш з нами, а не підкоришся, пропадай, або вези свою реміничу працю на закордонний ринок". У такій ситуації опинилось багато художників, які таким чином шукали свого порятунку дійсно між еміґрацією, в діяспорі, про яку протягом десятиліть замовчувалось існування як рівно ж і українського мистецтва. Це зумовило такий наплив різного „машинопродуктивного" мистецтва, яке почали останніми роками привозити керівники туристичних груп з Америки і Канади, перебуваючи в Україні. Якраз чомусь тільки таким особам було вільно вивозити „тамтешній дешево куплений товар" на власну користь. За шість років перебудови роботи малярів дозволено вивозити комунебудь. Правда, що для декого позволено більшу кількість, а для іншого меншу. Без перебільшення можна сказати, що такі твори тільки там безцінні, бо це масова продукція, спрямована на тутешній ринок. А в нас є ментальність сантименту співчувати тамтешнім художникам, бо мовляв, ми їх рятуємо.

Роками говорилось у Києві про створення музею сучасного образотворчого мистецтва. раптово таке питання затихло, бо знайшовся на нього збут і нема вже потреби будувати музей. А впрочім, таке мистецтво, сяк чи так, було призначено на самовизначення. Соціялістичний реалізм покищо репрезентований у залях і музеях України. Зате хтось придумав: користаймо з еміґрації на тлі таких малярів і їхніх творів. Дійсністю є, що заплянованість вдало сповнюється. Таким способом Україна сьогодні втрачає з-поміж менш вартісних картин і дійсні шедеври, несвідома трагізму ситуації, яка охоплює на превеликий жаль, і старовинні українські ікони. От таке то лихо лежить ще й десь інде. Чи задумуються тутешні любителі мистецтва, що вони купляють? Якщо не було б покупців, ситуація виглядала б дещо інакше. Фактом є збут, якому сприяє багато шанувальників мистецтва, ще й до того нахвалюючись знайомим „що картини ці з України". Наскільки Фео-

(Закінчення на стор. 3)

Книжка про міжнародний статус УНР

Під таким заголовком появилася в червні 1991 року англомовна публікація „Міжнародний статус УНР 1917 — 1924", автором якої є д-р Володимир Трембіцький. Книжечка появилася заходом Відділу УККА в Балтиморі при фінансовій допомозі Комітету українського фестивалю цього ж міста. Стаття д-ра В. Трембіцького друкована була вперше в Альманаху УН-Союзу в 1986 році, а реєстри дипломатичного корпусу в Києві та дипломатичних представників України поза її кордонами та інші матеріяли в різних часописах і журналах. Тепер усі ці матеріяли в одній 42-сторінковій публікації.

У „Свободі" з 27-го вересня ц.р. появилася позитивна рецензія на це видання пера д-ра Олега М. Волянського. Він уважає цю публікацію важливою з огляду на те, що „вона пригадує усьому світові, а зокрема нашим державним мужам в Україні, що ми вже мали свою державу з повними атрибутами" та що нам треба відновити ту державність, а не починати з паперової суверенности.

У 16-ти розділах д-р В. Трембіцький подає всі основні аспекти української державности за міжнародним державним правом та показує такі ознаки суверенности як валюта, пошта, транспорт, збройні сили, військові відзнаки. Перелічує заключені міжнародні договори, важливіші прийняті закони. В публікації подано реєстер дипломатичного корпусу в Києві від 36-ох країн та біля 70-ти консулятів у восьми містах, як теж і списки українських дипломатичних представників до 38-ох держав з 70-ти консулятами. Книжечка включає також копії з приватного архіву автора, а саме визнання де юре Української Держави, історичні фотографії, дипломатичні службові прапори, паспорт Української Держави, гроші (1000 гривень) та інше.

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Тамара Булат
Київ

СПІЛЬНО РОЗВИВАТИМУТЬ ГРУШЕВСЬКОЗНАВСТВО

I.

Газета „Свобода" вже повідомляла читачів про заходи до гідного відзначення „пам"яті великого сина України, який був символом всеукраїнського національного відродження" (Із „Звернення СКВУ"). З ініціятиви Українського Історичного Товариства при співучасті Наукової Ради при Світовому Конґресі Вільних Українців, як координатора українських наукових установ у діяспорі, 1991 рік проголошено роком Михайла Грушевського, найвидатнішого українського історика і першого президента Української Народної Республіки.

Одним із важливих чинників пізнання зробленого фахівцями і повідомлення громадськости про здобутки наукової думки є конференції. Ювілейні наукові симпозіюми, присвячені 125-літтю з дня народження Михайла Грушевського, були заплянвані в Европі, Україні, Америці й Канаді. 19-го — 20-го жовтня ц.р. у приміщенні Української Вільної Академії Наук у ЗСА в Ню Йорку відбулася перша на американському континенті урочиста Ювілейна наукова конференція: „Михайло Грушевський в історії України". Конференція була влаштована Академічним комітетом для відзначення 125-ліття з дня народження Михайла Грушевського при співпраці Наукової Ради при СКВУ, ґолова проф. Василь Омельченко. Академічний комітет очолює проф. Любомир Винар, до складу входять видатні вчені ЗСА та Канади: Марко Антонович — заступник голови Українського Історичного Товариства, Олександер Баран — президент Української Вільної Академії Наук у Канаді, Тарас Гунчак — директор Українського Дослідного і Документаційного центру (Ню Йорк), Олександер Домбровський — науковий секретар Українського Історичного Товариства, Аркадій Жуковський — голова Наукового Товариства ім. Шевченка у Европі, Олександер Оглоблин — почесний президент УВАН у ЗСА, почесний голова УІТ, почесний член НТШ, Наталія Пазуняк — секретар Наукової Ради при СКВУ, Михайло Пап — президент Асоціяції українських університетських професорів, Френк Сисин — діючий голова Канадського Інституту Українських Студій Альбертського університету, Богдан Стебельський — голова Наукового Історичного Товариства (Торонто), Іван Фізер — президент Американської асоціяції україністів, Богдан Цюцюра — ректор Українського Вільного Університету (Мюнхен), Юрій Шевельов — почесний президент УВАН у ЗСА, Дмитро Штогрин — директор Українсько науково-дослідчої програми при Іллинойському університеті в Шампейні.

У конференції взяло участь коло 100 осіб, в тому числі науковці з України. На трьох окремих сесіях було прочитано 14 доповідей. Під час роботи конференції демонструвалась виставка праць Михайла Грушевського, першодруки книжок, статтей, оригінали листів вченого, написані до Америки з Відня 1923 року. Організатори: Бібліотека ім. В. Міяковського та Архів ім. Д. Антоновича УВАН у ЗСА (Галина Єфремова, Діма Комілевська та Оксана Міяковська-Радиш). Конференцію відкрив голова Академічного комітету для відзначення ювілею Михайла Грушевського, проф. Любомир Винар. Немає сумніву, сказав він, що Михайло Грушевський побіч Тараса Шевченка й Івана Франка становить „всеукраїнську трійцю, що репрезентує потужні інтелектуальні сили Нової України.

Творець наукової національної історіографії, автор монументальних досліджень „Історії України-Руси", „Історії української літератури", М. Грушевський став також першим політичним керманичем, що від часів гетьмана Богдана Хмельницького допровадив до реалізації державного постуляту України, проголосив її незалежність і самостійність у 19181 році, коли було відроджено українську державність у модерній демократичній республіканській формі. В процесі вивчення життя і творчости М. Грушевського вияскравлюються два аспекти, що відбивають головні культурно-освітні й громадсько-політичні ділянки національного розвитку України. Перший аспект — розкриття ролі М. Грушевського як великого вченого-історика, що реконструював історичну метрику української нації і працював історіографічну модель її розвитку з відповідною періодизацією, термінологією й іншими „елементами" наукового дослідження, а також показав генетичні корені й концепцію української культури в контексті світової, Другий аспект, що безпосередньо в'яжеться з багатовимірним українським та европейським історичним процесом, полягає у розкритті ролі М. Грушевського як суспільного діяча, провідника і будівничого державности. Задля дослідницького вивчення творчої і громадсько-політичної діяльности М. Грушевського, наголосив Л. Винар, не можна обмежуватись публіцистичними оцінками — безкритичним „бронзуванням" або безкритичним „засудженням". У дослідженні феномену М. Грушевського і його доби представники так званої партійної історіографії фальсифікували оригінальну концепцію і творчі здобутки великого вченого на його Батьківщині. Також не можна підходити до М. Грушевського з готовими „ідеологічними формулами" деяких вчених у діяспорі, які причинились до тенденційної, а деколи і злобної аналізи та інтерпретації його життєвої біографії та діяльности. Знаменним є те, що в нашій конференції беруть участь доповідачі з України, і то не лише старшого, а й молодшого поколінь. Саме у спільній праці вчених бачимо перспективу подальшого розвитку грушевськознавства.

Продовження буде.

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

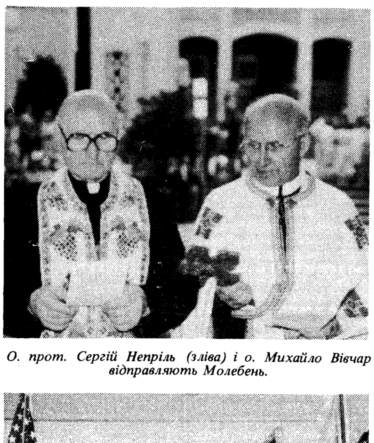
Черговий здобуток нюаркської Кредитівки

Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" в Нюарку, Н. Дж., яка успішно діє вже понад тридцять літ, в неділю, 15-го вересня, святкувала офіційне посвячення і відкриття перебудованого приміщення.

Нові приміщення займають два поверхи. Модерне устаткування і елегантний внутрішній вигляд створюють приємну атмосферу, і вона добре підкреслює професійну настанову і намагання Дирекції і проводу адміністрації Кредитової Кредитівки забезпечити вигідну і прикладну обслугу своїх членів. Оперативність установи, що володіє 44-мільйоновим майном, посилено модерною комп'ютерською системою. Відбувається природний процес росту вдосконалення, без якого Кредитівка була б засуджена на стагнацію. І тому кошти, які виносили 400 тисяч дол. були доцільною інвестицією у розбудову нашої Кредитівки.

Ярослава Олесницька і проф. Орест Лисинецький перетинають стяжку до головного входу.

О. прот. Сергій Непріль (зліва) і о. Михайло Вівчар відправляють Молебень.

Ігор Е. Ляшок розповідає про історію Кредитівки. Зліва — мгр Володимир Баранецький.

Відкриття і посвячення перебудованого приміщення почалося коротким словом голови дирекції Кредитівки мгр Володимира Баранецького. Коротку історію Кредитівки англійською мовою виголосив скарбник і екзекутивний директор Ігор Е. Ляшок, а українською мовою — інж. Орест З. Цяпка, заступник управителя. Привіт від України, зокрема від Верховної Ради, передав Володимир Пилипчук. Едвард Вайт привітав всіх присутніх від Міської Ради міста Нюарку, а інж. Дмитро Григорчук — від ЦУКА. Крім цього, присутніми на святі відкриття були представники сусідніх українських Кредитівок з Джерзі Сіті, Елізабету, Пассейку, Йонкерсу, Ню Йорку і Чикаго.

Опісля о. Михайло Вівчар, парох української католицької церкви св. Івана Хрестителя в асисті о. прот. Сергія Непріля, настоятеля церкви св. Тройці в Ірвінґтоні, відправив Молебень. Стяжку до головного входу перетяли Ярослава Олесницька, одна з основоположників Кредитівки, і проф. Орест Лисинецький, основоположник і довголітній голова кредитового комітету. Потім отці посвятили кожне приміщення окремо.

На цьому закінчено офіційну частину цього рідкісного і радісного кооперативного свята, а зібрані учасники мали нагоду оглянути перебудоване приміщення і модерне устаткування нашої Кредитівки, а відтак завітати до церковної залі на смачно приготований перекуску.

Від заснування Кредитівки минуло вже 32 роки. В 1959 році в скромних приміщеннях при вулиці Белмонт в Нюарку почалося її існування. Нині перебудований будинок свідчить наглядно, що перед нашими піонерами стояло нелегке завдання створити цю інституцію з нічого. Тільки їх стремління і відданість кооперативним ідеям допомогла їм перебороти всі перешкоди і довести справу до успішного кінця.

Головна відповідальність за відбудову лежала на плечах Ігоря Е Ляшка і Ореста З. Цяпки і за це їм належиться окрема подяка.

Життя підтверджує, „що наша сила в нас самих". Треба тільки цей потенціал розбудувати і розвинути. Тому дирекція Кредівки апелює до всіх, хто ще не є членами, вступити в її ряди. Будуймо разом наше майбутнє. Наші осяги — це ваші осяги, осяги всієї української громади.

Осип Труш

Мюнхенська сповідь

У моїй поїздці до Мюнхена передовсім стояли професійні наміри: хотілось якомога повніше пізнати український літературний процес, творений за межами України, зокрема у Німеччині, що дала життєвий і творчий притулок багатьом моїм землякам. Адже ж тільки після 1945 року МУР (мистецький український рух), який заснувався у Нюрнберзі, об'єднав близько шести десятків українських письменників найрізніших художньо-естетичних напрямків. Отож до Мюнхена кликала творчість Є. Маланюка, Б. Кравціва, С. Гординського, В. Барки, Ю. Клена, В. Яніва, Ю. Липи, Р. Єндика, М. Ореста, І. Багряного, І. Керницького, У. Самчука, Т. Осьмачки, В. Чапленка. Кликані маловідомі мені, а то й зовсім незнані українські письменники. Життя вимагає повернення їх творчого доробку в Україну.

До Мюнхена кликав Український Вільний Університет. Ніколи й у мрію не приходило, що зможу колись бути в науковому українському центрі, де читали свої лекції О. Колесса, Д. Антонович, Д. Чижевський, Л. Білецький, Є.-Ю. Пеленський, Д. Дорошенко, П. Зайцев, С. Смаль-Стоцький, В. Кубійович, В. Міяковський, І. Мірчук і ще великий легіон інших будівничих української науки.

До Мюнхена кликали шляхи, якими несли свою страждenну долю мої краяни. Хотілось побачити землю, яка у свою історію відповідним чином вплела історію українську. Землю, що не раз була кроплена сльозами українських розпуки, оповита українським настальгічним болем, землю, на якій веснила українська усміщка і цвіла українська пісня.

Словом, літній мюнхенський семестр уявлявся бібліотечним, лекційним, екскурсійним. В основному він таким і був. Дванадцять викладачів галицьких вузів (Львова, Івано-Франківська, Тернополя, Дрогобича) стали аудиторією професури УВУ — вчених з світових університетів: А. Жуковського, С. Козака, П. Цимбалістого, В. Косика, В. Яніва, Б. Цюцюри, Ю. Бачі, А. Камінського, В. Мокрого та інших.

Утворивсь академічний ритм студій з відповідними інтервалами на екскурсійні подорожі, скажімо, в Дахау, в село Швартенкірхен до безпосередніх і доброзичливих німецьких „баворів". До речі, привітним і гостинним гідом був українець Василь Сушко із Ауфраму. Але швидше не екскурсією, а миттю осягнення своєї драматичної історії, свого вічного болю назвеш відвідини українського еміґрантського Пантеону, де в своє лоно для вічного спочинку прийняла німецька земля сотні українців, серед яких Я. Стецько, С. Бандера, Р. Єндик, М. Орест, П. Зайцев, П. Курінний, Л. Ребет, О. Бойдуник, Г. Крук.

Не по-екскурсійному, а як по українській недолі, як по своєму власному життю провів нас тут пан Володимир Ленік. Лагідні і смутні його слова, зрозуміло, могли сприйматись як дисонанс цивілізованому ритму німецьких буднів. Та коли перетинаються між собою минуле і дійсність, якось особливо постає площина роздумів, спрямованих у завтрашнє. З минувшини, з одинадцятого століття крізь наші дні у майбутнє, скажімо, передається легенда про Блаженну Едіґну, правнучку князя Володимира Великого.

Чому не вмерла легенда, чому не загубилась вона у складних історичних перипетіях, чому крізь століття б'є її оздоровче джерело? Відповідь звичайна: легенди не вмирають. Акумулюючи в собі високий гуманізм, незнищенну силу добра і краси, вони живуть, щоб бути нашим досвідом і духовною опорою. Едіґна у важкі хвилини свого життя втікала на вітцівську землю, до свого родового коріння, до далекої для неї землі, але землі роду. Двадцяте століття також зреалізоване у цій легенді. Вигнані зі своєї рідної хати, українці не тільки самі виживали у світах, але й творили той, наприклад, науковий і літературний набуток, який не можна було розбудовувати на Батьківщині. Сьогодні маємо створений ними неоціненний скарб. Маємо велику літературу, науку, реалізовану українським словом в еміґрації. І нехай скажеться валуєви усіх мастей.

УВУ робить все, щоб цей скарб передати Україні. Нащі студії в УВУ — це насамперед ініціатива УВУ. Кажу слова подяки усім, хто до цієї ініціятиви був причетний. Оскільки професор Петро Гой безпосередньо опікується нами як проректор УВУ, то через його персону, через його дії і вчинки проглядається намір університету зробити максимум можливого, щоб ми побачили його реальне обличчя, без будьяких бутафорійних прикрас.

Висловлюючи своє захоплення духовним здобутком української еміґраційної громади, вірю, що читач мене розуміє правильно. Я ніяк не применшую того, що робилися в духовній царині на Україні. У неймовірно важких тоталітарних умовах Україна все ж створила антитоталітарну і літературу, і науку, і живопис високої непереходної ваги. Цими творцями були не тільки ті, кому судилось пройти крізь тортури брежнівських в'язниць.

Врешті, цьому найкраще свідчення — рівень сучасного політичного життя в Україні. Яким би воно різноликим не було, але питома вага загальнонародної політичної свідомости росте з дня в день. Це особливо видно з відстані. Кажу це тому, хто дивився з мюнхенської ширини на події, які відбувались і відбуваються вдома зараз, повідомлення про військовий переворот у Москві буквально приголомшило. Московські воєнно-політичні сюжети, зрозуміло, розраховувались на їх послідовний розвиток в Україні. Найстрашнішим було, що гряде розправа над демократичними силами. Якщо б у той час, в який, мені здавалось, уже стугонять танки львівськими бруками, я міг би опинитись у Львові, де можливі були найчорніші розправи, я б не сумнівався і миті. Страх розлуки з Україною, з сім'єю, родиною не відпускав, не погамовувався до тих пір, поки не прийшли вісті, що хунта приборкана.

Хай дарує мені читач, бо переконувати когось у своїй любові до Батьківщини, м'яко кажучи, виглядає, як „пропаганда" себе самого. Клястися у любові не треба, треба просто любити!. Це моє зізнання зринуло з душі лише тому, що, здається, складав іспит перед самим собою, тобто у той момент, коли з'явився страх про можливе закриття кордонів, мені найбільше захотілось моєї найчорнобильнішої у світі України.

У цю мою мюнхенську сповідь просяться слова особливої дяки поетові і вченому Володимиру Яніву. Біля його серця знаходиться прихисток іншому. Тільки одержимі, міцні духом, сильні волею можуть піти його дорогою. Праця — його заповідь, Україна — молитва.

Власне, двадцять четвертого серпня тисяча дев'ятсот дев'ятдесят першого року старійшина української науки в діяспорі професор Володимир Янів порушив свою обітницю. Ще молодим він заприсягнувся не вживати алкоголю до пори, поки Україна не стане самостійною. Вісімдесят третій рік його життя зобов'язав українського професора взяти до рук символічну чарку. Україну проголошено незалежною. Треба було б тільки бачити одухотворене обличчя цього по-европейськи „штрамацького" дідуся, яке світило молодістю! Треба було бачити зволожені сльозою його добрі і щасливі очі. Цей „ритуал" відбувався у містечку Гольцкірхен. Ми усією нашою групою поверталися з екскурсії в баварські Альпи.

Професор Зіновий Соколюк, який цього дня був за водія одного із наших авт, о 18-ій год. 35 хв. автомобільним приймачем піймав повідомлення про проголошену самостійність України. Це було у селі Бад Тільц При вияві нашої загальної радості ми вирішили відзначити велику подію. Приїхали у містечко Гольцкірхен. Власник кафе німець Цеп Гаузнер, очевидно, чуючи чужу для нього мову, спитав звідки ми. Не без почуття гордості прорвалось кілька голосів одразу: з України!

— О, україніш! Гут україніш!

Німецьке радіо вже повідомило про українську подію. Цеп Гаузнер, може, про неї почув швидше, ніж ми. Він розділив нашу радість, запропонувавши нам і свою гостину. Ми співали українських пісень, німці добродушно вивчали щасливі наші обличчя.

Ці мої нотатки — лише окремі, побіжно зафіксовані хвилі із мюнхенського літа. Повніші осягнення його ще будуть. Будуть вони на рідній землі.

Тарас Салига,
доцент, завідуючий Катедрою Української Літератури ім. академіка М. Возняка Львівського Університету ім. І. Франка

Мистецтво...

(Закінчення зі стор. 2)

досій Гуменюк був би щасливіший, коли б його картини були в Україні.

У Торонто і околицях проживає понад 50 художників, які виставляють картини на особистих ибо й групових виставках. У яких матеріяльних умовах вони живуть, кожний про них знає. Вони живуть тим, що продають свої праці (мова йде тільки про тих, які професійно працюють в галузі мистецтва). У них нема інших засобів існування. Вони повинні купити полотно, фарби й утримувати родину. Продаж їхнього малярства змешилася маркантно. Хтось скаже, що картини художників з України більш компетентні, тому й краще продаються. У цьому, погоджуюся, та не зовсім. Коли перед виставкою любого маляра з України появляється стаття з більш-менш доброю аналізою його творів у місцевій газеті, людей спонукує піти на виставку побачити її і погодитись із відповідно критичним спостережливим оком на даного маляра і купувати твори.

Гостювали ми художника-монументаліста в Торонто на його персональній виставці, який у своєму слові подяки сказав між іншим, що „мої образи мальовані на коліні з поспіхом, щоб показати як найбільше число своїх праць". Після такої виставки появились дві рецензії з прихильною оцінкою про мистця. Незадовго після того відбулись збірні виставки членів УСОМ (Українська Спілка Образотворчих Мистців) у Торонто, про які Христина Сеньків, сама художниця, згадувала в місцевій пресі, бо попередні рецензенти-мистецтвознавці, припускаю, що не знайшли часу для написання статті. Сеньків коротко представила читачеві „про цих мистців, які брали участь у виставках". На мою думку, таких рецензій, на ось саме цю виставку або її подібних, повинно було бути більше. Та на жаль, чогось наші мистецькі критики, прислуговуються своєї ми рецензіями тільки малярам з України. Чому? Важко відповісти одним словом. Мабуть, хотять приподобатись „тамтешнім", забуваючи про „тутешніх", бо більша користь приватна з „тамтешніх", які дарують картини. аніж з „тутешніх", які дорожать картиною. Кажуть, що дарованому коневі в зуби на дивляться.

Книжка...

(Закінчення зі стор. 2)

Належиться віддати належну заслугу у випуску цієї книжечки Климентієві Баб'якові, голові Відділу УККА в Балтиморі. Ні наші наукові установи, ні політичні центри не перевидали в одній публікації усі ці документи. К. Баб'як вважав, що таке перевидання на часі, подолав місцеві труднощі, кореспонденційні проблеми і на кінець червня ц.р. видання було готове. Книжечка естетично і гарно технічно оформлена К. Баб'яком, який вклав багато кропіткої праці у це видання.

Несповна два місяці по появі книжечки, а саме 24-го серпня ц.р. проголошено незалежність України. Попит на цю інформаційну книжечку помітно зріс, як в діяспорі, так і в Україні.

Книжечку можна придбати, пришлучи на адресу: UCCA, Klemens Babiak, 3611 Hamilton Ave., Baltimore, Md. 21214. Чеки треба виписувати на UCCA — Baltimore. Ціна книжечки (1-5) 2.50 дол., гуртово (вище п'яти примірників) по 2 дол.

Н. Н.

Будинок Мазепи — Музей державности

Дня 4-го вересня 1991 року Київська Міська Рада народних депутатів, Постійна комісія культури та охорони історичного середовища винесла рішення про створення Музею Української Державности. Документ ПК-10-133 говорить: У зв'язку з Актом проголошення незалежности України 24-го серпня 1991 року, враховуючи численні звернення громадськости, комісія вирішила:

1. Підтримати пропозицію про створення в Києві Музею Української Державности, який відображав би героїчну історію боротьби українського народу за політичне та духовне звільнення.

Вважати за доцільне розмістити Музей Української Державности в колишньому будинку І. Мазепи (вул. Героїв Трипілля, 16).

Головуправлінню культури (п. Безверхий М.Д.) разом з заповідником „Стародавній Київ" (Кролевець С.П.) подати до 15.10. 91 р. проєктно-кошторисну документацію по створенню Музею Української Державности.

3. Заповіднику „Стародавній Київ" (Кролевиць С.П.) розробити заходи по залученню до фінансування створення Музею Української Державности коштів української діаспори. Голова комісії — І. Український, секретар комісії К. Матвієнко.

Зараз проведено осушення фундаментів. Усунено вже стіну, яка була пошкоджена, скріплено дах. У зустрічі з Міською Радою та завідуючим заповідником „Стародавній Київ" С. Кролевцем та генеральним директором реставраційного об'єднання „Укрреставрація" М. І. Орленком вирішено приспішити роботи за допомогою збіркової кампанії на цю ціль на поселеннях. Ми впевнені, що там знайдуть приміщення й цінні архіви боротьби за державність у 1918-21 і 1940-50 роках.

Від останнього звіту за перший квартал 1991 року вплинули пожертви: по 100 дол. — Олександер і Софія Скоп, Петро Малофій, д-р Г.Т. і Ірена Іванець, д-р Ігор і Любомира Коцур; Стефанія й Іван Сарваді — 50 дол., д-р Марія Фішер-Слиш — 25 дол., Лідія Оделинська — 50 дол. Разом з дивідендою стан фонду дол. 5,549.36. Витрат не було.

Потрібно принаймеше 30,000 дол для реставрації будинку. З інфляцією збільшуються кошти. Тому конечно приспішити нашу збірку акцію. Гроші можна слати до: Self Reliance FCU A/C5591 558 Summit Ave., Jersey City, N.J. U.S.A. 07306; чеки слід виписувати на: Fond I. Mazepy.

Маріян Коць

КРЕДИТОВА СПРОМОЖНІСТЬ Фінляндії викликає великі сумніви — таким є вислід дослідження американського Інституту Муді'с. Після цього фінське телеграфне бюро повідомило, що фінансово-економічну діяльність уряду будуть контролювати. Питання про членство країни в Економічній спільноті зависло в повітрі.

ПІД ПРИКРИТТЯМ ПЛЯНУВАННЯ родини у країнах, що розвиваються, таємно здійснюється масова стерилізація жінок. Міжнародний екологічний бюлетень „Енда" повідомляє, що найактивніше ці „операції" проводилися в Бразилії, де за останні 20 років стерилізовано 44 відсотки жінок у бідних кварталах.

З сумом повідомляємо друзів, що 12-го листопада 1991 р. відійшов від нас після тяжкої хвороби на 68-му році життя наш дорогий товариш абітурієнт Модржанської гімназії в Чехо-Словаччині

сл. п.

Ігор (Ґоґа) Гай-Гаєвський

Лишив у смутку:
дружину — СТЕФУ
дочку — НІЛУ з чоловіком й двома синами
сина — МИХАЙЛА з донечкою
брата — ВАЛЕНТИНА з дружиною й сином в Австралії

ПОХОВАЛИ покійного у Вернон, Б.К.

Бажаючих замість квітів на могилу проситься складати пожертви на „Чорнобиль" (Chornobyl Fund), які можна пересилати на слідуючу адресу: Halyna Prodaniuk (Romanchenko), 17432 Vintage St., Northridge, Ca. 91325.

Ділимося болючою і сумною вісткою з приятелями і знайомими, що 10-го листопада 1991 р. на 81-му році життя, після прийняття Найсвятіших Тайн відійшов у вічність наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, БРАТ

бл. п.

АТАНАС ФЕДОЛЯК

нар. 11-го жовтня 1911 р. в с. Протеси, Жидачівського району, Зах. Україна.

ПОХОРОН відбувся 15-го листопада 1991 р. на українському католицькому цвинтарі св. Духа в Гемптонбургу, Н. Й.

Залишив у смутку:
дружину — ГАЛИНУ
дочку — ЗЕНЮ з внуком ВОЛОДИМИРОМ
сестру — МАРТУ з родиною в Україні
ближчу та дальшу родину в Англії та Україні

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

у глибокому смутку ділиться сумною вісткою з членами й українським громадянством, що 19-го листопада 1991 р. у Мюнхені, Німеччина на 83-му році життя відійшов у Божу Вічність

бл. п. проф. д-р

ВОЛОДИМИР ЯНІВ

почесний член НТШ і дійсний член Історично-Філософічної Секції НТШ, довголітній ректор Українського Вільного Університету, видатний український науковець, поет і культурний діяч.

Дружині покійного Софії складаємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа Наукового Товариства ім. Шевченка
і Дирекція Історично-Філософічної Секції НТШ

ВЕРХОВНА РАДА ГРУЗІЇ створила комісію, яка проведе інвентаризацію оголошеного власністю республіки майна совєтських військових частин, що там розміщені. Комісія повинна також унеможливити спроби воєнних вивезти з Грузії зброю і військову техніку.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони ЗСА Ричард Чейні, який завершив дводенні переговори зі своїм південнокорейським колеґою Лі Чон Ку, влаштував пресову конференцію. Чейні сказав журналістам, що З'єднані Стейти відкладуть зменшення кількости своєї армії в тій країні у зв'язку з нуклеарною загрозою з боку Північної Кореї. Раніше було вирішено, що до кінця 1992 року ЗСА скоротять чисельність своїх збройних сил, розміщених у Південній Кореї, з 43,000 до 36,000. Це рішення буде виконане. Але зі зменшенням, яке плянувалося на 1993-1995 роки, доведеться зачекати. Чейні і Лі Чон Ку, який також брав участь у пресовій конференції, сказали, що вживуть усіх заходів, щоб переконати комуністичну Корею припинити працю над створенням нуклеарної зброї. ЗСА і Південна Корея мають намір вчинити тиск на Північну Корею як через ООН, так і з допомогою Китаю і Совєтського Союзу. Але американський і південнокорейський міністри категорично відкинули можливість застосування сили для знищення нуклеарних об'єктів у Північній Кореї.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ЗСА у четвер, 21-го листопада, 350 голосами проти 78 висловилися за надання Совєтському Союзові статусу фаворизованої держави у торгівлі. Тепер справа за Сенатом, який, як вважають, так само легко затвердить цей крок.

СОВЄТСЬКА ІНФОРМАЦІЙНО-аналітична організація „Таста" повідомила, що за 9 місяців цього року переважання прибутків над видатками населення становило 177 біл. карбованців — проти 47 більйонів карбованців у січні-вересні минулого року. У 12 відсотків совєтських родин у місяць припадало на одного члена менше кілограма м'яса, у третини родин — менше 200 грамів масла. У третьому кварталі рівень споживання продовжував знижуватися.

МАЛЯЗІЙСЬКА ГАЗЕТА „Бизнес Таймс" стверджує, що вже наступного року Маляйзія стане світовим лідером у ділянці відеоапаратури: виробництво відео досягне 10 мільйонів штук річно.

Літак...

(Закінчення зі стор. 1)

Михайло Харченко вияснює, що їхній прилет до Нюарку, був вирішений директором Авіязаводу в Києві Балабуєвим і вони можуть виконати лише його доручення тим більше, що практично неможливо такому величезному вантажному літакові перелетіти з Нюарку до Філядельфії без своєчасного попереднього устійнення усіх подробиць із властями тут і там.

Питаємося наших гостей як полагоджено справу фінансування цього шостого полету і довідуємося, що кошти вилету, оплачення залоги з 22 осіб і наповнення літака пальним покриває підприємство Антонова у висоті одного мільйона карбованців. Перебування тут літака залоги і пальне у поворотну дорогу оплачує ФДДЧ.

Головний конструктор Анатолій Вовненко розповідає як довго тепер довелося їм підготовляти цей черговий лет, бо бракувало моторів, що їх треба було щойно дістати, але запевняє, що ці частини літака прийшли із Запоріжжя, хоча це не було так просто. Взагалі наші гості із залоги „Мрії" кажуть, що підготова такого величезного літака дуже складна, залога виконує все сама, обслуговує також вантаж і, розуміється, мусять бути на зміну пілоти. На запитання скільки є пілотів, що можуть провадити такий літак, довідуємося що є їх п'ять. Крім „Мрії" фірма Антонов виконала другий вантажний літак „Руслан", що також вже тричі був у ЗСА, щоб забрати транспорт ліків та приладів до лікарень. Тепер, як і попередніми летами, вони заберуть велику різноманітність вантажу, — машини, медичні засоби, електрокардіограми, медичні книжки.

Як підкреслює д-р З. Матківський тим разом вантаж буде розподілений між лікарнями в Харкові, Києві і у Львові і щоб вишколити відповідно лікарський та медичний персонал, для вилого уживання всіх медичних приладів. Приладдя і ліки, що тепер їдуть, є і даровані лікарнями та приватними особами, і закуплені. Кожна скриня має відповідне опакування та адресу куди вона призначена, а із залогою „Мрії" полетять члени ФДДЧ, щоб на місці допильнувати правильний розподіл.

О. Кузьма додає, що минулого року вислано із ФДДЧ медичного товару на 6.6 міл. дол.

На запитання скільки в тому правди, що розповідають люди про крадіж і підкупство, зв'язані з тими коштовними посилками, члени залоги, а зокрема А. Вовненко, вияснюють, що система підкупства і крадіж тепер всюди панує і про це добре знають відвідувачі в Україні чи в колишньому СССР, але це дуже спорадичні і дрібні випадки. Він підкреслює іншу, на його думку, важливу проблему. Його бажанням було б щоб ця так конечна допомога жертвам катастрофи в Чорнобилі була поширена на цілу Україну, зокрема на Донбас, Крим і щоб вона об'єднувала усіх українців, бо наслідки Чорнобиля і страшної екологічної ситуації відчувається всюди.

Тут завважує д-р З. Матківський, що саме тому кожна допомога є потрібна і нічого не стоїть на перешкоді тому, щоб „Мрія", коли будуть на це фонди і відповідне домовлення з летунськими підприємствами, прилетіла в короткому часі знову — і тоді до Філядельфії.

Ще згадують гості, що тим разом на покладі „Мрії" привезено збірку картин художника Петра Ємця, основна частина якої присвячена екологічній трагедії України. Він показав на картинах в такій ширині наслідки Чорнобиля, як ніхто інший. Частина збірки належить урядові України, але частина призначена на продаж. Сам художник залишається тут на лікування.

В Чикаґо...

(Закінчення зі стор. 1)

прибрана прикрасами базованими на зразках народного мистецтва і цікава програма є запорукою успіху цієї культурної імпрези Цього року у програмі виступлять: хор парафії свв. Володимира і Ольги, диригент мґр Надя Савин та танцювальна група „Україна" при осередку СУМ ім. Павлушкова, мистецький керівник Е. Літвінов. Програму вестиме Христя Харкевич-Дзюк.

Вступ і паркування — безплатні. Години відвідування: в будні дні від 9:30 ранку до 4-ої по полудні, в суботи, неділі і свята від 9:30 до 5:30 по полудні. За точнішими інформаціями слід звертатися до музею на число телефону **(312) 684-1414.**

Студенти Інституту Менаджменту „Львів" у Дітройті

Студенти Інституту Менаджменту „Львів" перед будинком компанії Форд.
(Фото: І. К.)

У вересні цього року в Дітройті гостило 26 студентів, кандидатів на маґістра торговельної адміністрації з Інституту Менаджменту при Львівському Університеті. Ініціятором і господарем дітройтських відвідин був Вейнський стейтовий університет, школа торговельної адміністрації, яка підготовила академічну програму лекцій і відвідин підприємств.

В офіційних новинах з Університету 18-го вересня 1991 року декан Школи торговельної адміністрації, д-р Вілліям Вольц повідомив про приїзд українських студентів і висловив надію, що ця візита і подібні виміни в майбутньому послужать у зміцненні зв'язків із Інститутом Менаджменту Львівського Університету та в завершенні спільної програми. Одночасно він дав до відома, що університет підготовить академічну аґенду інструкції щодо керівництва малими підприємствами, фінансової аналізи, маркетінґу, виробництва і манофактури. За виконання такої програми відповідали заступник декана д-р Роберт Бушнел, доміжний декан Дана Санто і асистентка Люїз Мочері.

Включення Дітройту в подорож студентів у ЗСА можна завдячити мґр Вірі Андрушків, лекторові української мови у Вейнському і Мішіґенському університетах. Вона була головною організаторкою всіх заходів і разом із директором Центру для розвитку малих підприємств, д-ром Реймондом Ґеником, координувала щоденної програми. Частину коштів покрило Товариство прихильників Руху в Дітройті.

Студенти під час відвідин конґресмена Дейвида Боньора (посередині), друга зліва — В. Андрушків, перший справа — Л. Татух.
(Фото: І. К.)

Впродовж трьох тижнів перебування в Дітройті студенти заслухали викладів із фінансової аналізи, маркетінґу, контролі коштів і їх значення в плянуванні виробництва у вільній ринковій економіці. В тому часі вони також відвідали компанії з індустрій мануфактури (Форд, Дженерал Моторс, Бадд Ко.), будівництва (Констракшен Френдшіп Саплай, Фирвуд Інд.), комунікації (Мішіґен Бел), енерґії (Дітройт Едізон, Фермі II), живностевої (Фуд ленд Дістрібюторс, Роял Йорк Бежерес), банкової (Комеріка Бенк), забезпечневої і інвестиційної (Пруденшел Бейш, Фирст оф Мішіґен), леґальної (Дайкма Ґассет), фотографічної (Ґрейс енд Вайлд Студіос), технології (Мішіґен Сентер оф Гай Технолоджі), вищого шкільництва (Мішіґен Юнівирсіті) та інші.

Студенти мешкали в домах українських родин. Після цілоденних занять вони мали нагоду зустрітись з організаціями української громади Воррену і Дітройту, де були гістьми на прийняттях в Товариствах Українських Інженерів, Правників, Прихильників Руху, Українському Культурному Центрі, компанії Селектрон та кредитівках „Самопоміч" і „Будучність". Особливою приємністю для студентів були відвідини тих підприємств, в яких українці займають високі посади, як наприклад у Форд Мотор (Г. Сливинська-Петравскас, віцепр.), Бадд, компанія (Р. Качмар, віцепрез.), Енвотек (В. Томин, през.) і тих, яких українці є власниками, а саме фірми Селектрон (Я. Дужий, С. Феденко), і Трайґан (Ляш, Кот, Дуда). Незабутніми споминами залишиться прийняття у Галини Петравскас в її гостинному домі над озером та зустріч з конґресменом українського походження Д. Боньором.

Перебуваючи із студентами на щоденних лекціях і відвідинах підприємств та будучи господарем двох студентів в моєму домі, я мав нагоду довідатись ближче про цю групу і її членів. Передусім, я був захоплений академічним профілем студентів і їх професійними осягами. У віці від 23 до 46 років життя всі вони високо кваліфіловані спеціялісти з вищою освітою, ступенем маґістра чи докторатом в дисциплінах інженерії, математики, фізики і нуклеарної енерґії. Був серед них один лікар, правник і викладачі політичного Інституту. Всі володіють англійською мовою в слові і письмі. Багато з них є директорами, начальниками або керівниками відділів у торговельних чи мануфактурних підприємствах, які знаходяться в стадії переходу від плянованої економіки до вільного ринку. Ніхто з них не мав теоретичного вишколу в торгівлі, фінансах чи „екаунтінґ". Мабуть відсутність відповідного затруднення по академічних кваліфікаціях і кращі перспективи в комерційній бранжі були причинами в їхньому рішенні розпочати нову кар'єру бизнесменів-підприємців.

Тому чимало з комерційної термінології, вживаної під час лекцій, була для студентів або невідомою, або сприймалася як поняття, яке на Україні ще й сьогодні не має практичного застосування. Бо такі процеси, як сітка розділень гуртового і детайлічного продажів, постачання і транспортація, система ринків збуту, унійні договори і калькуляція релятивної переваги цін, запотребування і достава та аналіза рівности коштів із доходами — це поняття, які діють тільки в ринковій економіці, зорєнтованій виключно на споживача і одержання зиску.

Вплив преференції покупця на рід, якість, вибір чи ціну продукту ще й досі незначний або й неіснуючий в Україні. Система забезпечення і їх достави, процес модернізації технічного вишколу працівників для виконання продукції в приватному підприємстві щойно розбуджуються. Студенти-підприємці із фірм виробництва скла, фарби, кави і обслуг страхового забезпечення, та біомедичних, фотографічних і туристичних закладів уважають, що в них добрий продукт. Питання однак, полягає в тому, чи є на цей продукт чи обслуги запотребування. А якщо є, то чи вони можуть витримати конкуренції на міжнародному ринкові без знання ринкової стратеґії, інформації про продукт конкурента й інтенсивної реклями?

Помимо початкових труднощів, відомих і невідомих, студенти є налаштовані оптимістично. Вони переконані, що нав'язавши контакти із західним ринком, знайдуть партнерів, які уважатимуть Україну добрим місцем для вкладу капіталу. Подекуди таке спілкування вже існує, наприклад, замовлення на виготовлення фарби для автомобільної індустрії в Німеччині.

Головною ціллю подорожі студентів до ЗСА було запізнатись із підставами і принципами ринкової економіки для створення вільного підприємства в Україні. В тому напрямі були проведені лекції професорами Вейнського університету і спеціяльний семінар, з організований проф. д-ром З. Кузьмином і мґр-ом Я. Дуткевичем. Професори і інструктори дбайливо допомагали кваліфікованими порадами і контактами з індустрією. Є надія, що студенти, набувши нового досвіду, застосують концепти вільного ринку в процесі приватизації підприємств в Україні. Очевидно, що їх успіх великою мірою залежатиме від сприятливого законодавства і демократичного устрою в українській державі, незалежній від „центру".

Перебування студентів першої групи Інституту Менаджменту „Львів" у ЗСА залишиться в історії української громади Дітройту і Вейнського університету світлою подією. Студенти у своєму прощальному слові говорили про своє відчуття доброти американського народу, зокрема українців, які їх щиро прийняли, підкреслили, що їхнє перебування в ЗСА було сплянoване так, щоб було з нього „як можна більше користи". Прибувши сюди, на першій зустрічі з господарями у Воррені вони віднайшли значення слова „знаменито". А на прощання помістили подяку в „Дітройтських Новинах" під заголовком „Це було прекрасно". Ті з нас, хто мав нагоду зустрічати і гостити цю визначну групу зі Львова, поділяють почуття і вважають цей проєкт добрим прикладом, що став можливим при співпраці української громади, академічних кіл і індустріяльно-торговельного комплексу дітройтської метрополії.

Ігор Козак